

ΟΙ ΘΥΣΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΧΑΜΕΝΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Το Έπος του 1940-1941 έκλεισαν τα Μακεδονικά Οχυρά και η Μάχη της Κρήτης. Και απλώθηκε η Μεγάλη Νύχτα της Κατοχής. Την φώτιζαν χιλιάδες πυρπολούμενα χωριά, τα διασταυρούμενα πυρά κατακτητών-αντιστασιακών και τα εκτελεστικά αποσπάσματα. Το βαθύ σκοτάδι της πύκνωναν οι νεκροί της πείνας και ο τρόμος, οι θανατηφόρες ασθένειες και η ανεργία, η καταρρακτώδης υποτίμηση κάθε οικονομικής αξίας και η αδίστακτη εκμετάλλευση της δυστυχίας. Καλό είναι σήμερα να θυμούνται οι πρεσβύτεροι και να πληροφορούνται οι νεότεροι.

Οι Γερμανοί, Ιταλοί και Βούλγαροι κατακτητές λεηλάτησαν και πυρπόλησαν την Ελλάδα, ανατίναξαν όλες τις υποδομές της και δεκάτισαν τον πληθυσμό της. Σε πληθυσμό μικρότερο των οκτώ εκατομμυρίων τότε οι τεκμηριωμένες ελληνικές απώλειες στα τέσσερα χρόνια της πολεμικής περιόδου 1940-1944 είναι εξής:¹

- 475.000 νεκροί στον πόλεμο και στην Εθνική Αντίσταση, στη λιμοκτονία και στη βουλγαρική γενοκτονία, στα ολοκαυτώματα και στο εκτελεστικό απόσπασμα.
- 57.000 Εβραίοι αδελφοί μας –οι 48.000 Θεσσαλονικείς– στα κρεματόρια.
- Κατεστράφησαν 3.000 οικισμοί από τους 9.000 και ένα στα τέσσερα κτίρια της χώρας. Έμειναν 1.200.000 άστεγοι και μυριάδες κατέφυγαν στις πόλεις.
- Θύματα πολέμου πάνω από 880.000 Έλληνες –άμαχοι οι 760.000.
- Κατεστράφησαν επίσης το 74,5% του εμπορικού στόλου: 434 καράβια, το 42,6% των ζώων εργασίας: 855.000 άλογα, μουλάρια και βόδια, το 53% του ζωικού κτηνοτροφικού κεφαλαίου, το 65% του τροχαίου υλικού: 11.300 οχήματα, το 93,5% των σιδηροδρόμων, το 90% των γεφυρών, το 25% των δασών και το 22% των αρδευτικών έργων της Μακεδονίας.
- Εξανεμίσθησαν οι περιουσίες και οι καταθέσεις των Ελλήνων εξ αιτίας του τερατώδους πληθωρισμού. Το 1945 είχε χαθεί αγοραστική δύναμη 27 εκατομμυρίων χρυσών λιρών και το 99,1% των καταθέσεων.
- Η γεωργική παραγωγή, ανέκαθεν ανεπαρκής, έπεσε κάτω από το 50%, η κτηνοτροφική στο 60% , η αλιεία στο 25% και το ΑΕΠ στο 33% του έτους 1938.
- Η βιομηχανία είχε παραλύσει κατά την απελευθέρωση. Είχε υποστεί ζημιές 4 δις προπολεμικών δραχμών στις εγκαταστάσεις της και εμπορεύματα 7 δις είχαν αρπαγεί.
- Το 25% του πληθυσμού σιτιζόταν υποτυπωδώς σε συσσίτια φιλανθρωπικών οργανώσεων για να επιζήσει. 2,5 εκατομμύρια άτομα είχαν προσβληθεί από ελονοσία και άλλο 1 εκατομμύριο από φυματίωση ή ήσαν προφυματικοί.

Σε εμπειριστατωμένο υπόμνημά της στη Διάσκεψη των Παρισίων η Ελλάδα απέδειξε ότι υπέστη συνολικές ζημιές 3.813.407.000 δολαρίων και, μαζί με τα έξοδα του Στρατού Κατοχής και την λεηλασία του εθνικού πλούτου, της οφείλονταν πολεμικές επανορθώσεις 8.451.833.000 δολαρίων.

Εντωμεταξύ, πριν έλθει η απελευθέρωση, επήλθε κλιμακωτά ο Εμφύλιος. Υπήρξε Αρμαγεδδών. Ο καθηγητής Άγγελος Αγγελόπουλος, υπουργός στην εαμική «κυβέρνηση του βουνού» ΠΕΕΑ, σε μελέτη του το 1958 υπολόγισε ότι στον Εμφύλιο σκοτώθηκαν 150.000 Έλληνες, ανατινάχθηκαν 658 γέφυρες, αφανίσθηκαν τα χωριά και οι πηγές της παραγωγής. Το σύνολο των υλικών καταστροφών ανερχόταν στο ιλιγγιώδες ποσό των 4 τρισεκατομμυρίων δραχμών όταν το δολάριο ήταν μόλις 30 δραχμές. Στις δύο πλευρές του έπεσε ο ανθός του Έθνους. Αλλά ουδέν διδάσκει.

¹ Άγγ. Αγγελόπουλος *Το οικονομικό πρόβλημα της Ελλάδος*, σελ. 35, εκδ. Παπαζήση Αθήναι 1945.

Ευτυχώς, η Δύση έσπευσε αμέσως μετά την απελευθέρωση αποφασιστικά. Έσωσε τον ελληνικό Λαό και ανόρθωσε την Ελλάδα από τα ερείπια. Η οικονομική βοήθεια ήλθε πρώτα από την Αγγλία και τον Καναδά. Το συντριπτικό, όμως, μέρος της έδωσαν οι Ηνωμένες Πολιτείες. Η αμερικανική οργάνωση UNRRA από το 1945 προσέφερε ανθρωπιστική βοήθεια και ιατρική περίθαλψη στον εξαθλιωμένο Λαό και έστησε τις πρώτες υποδομές για την επανεκκίνηση της γεωργικής παραγωγής. Μετά ήλθε το γιγαντιαίο Σχέδιο Μάρσαλ. Δόθηκε σε όλη την Δυτική Ευρώπη αλλά την μερίδα του λέοντος έλαβε η Ελλάδα. Και από το 1947 η βοήθεια αποκορυφώθηκε με το Δόγμα Τρούμαν στον Εμφύλιο με διπλό σκοπό και διπλά τεράστια ποσά: την άμυνα της χώρας κατά του κομμουνισμού και ταυτόχρονα την αναδιάταξη της οικονομίας της. Διήρκεσε μέχρι και το 1963 μειουμένη σταδιακά.

Η συνολική βοήθεια ανήλθε στο αστρονομικό ποσό των 3.285,50 εκατομμυρίων δολαρίων. Οικονομική βοήθεια 1.533,14 εκατ. δολ., το 46,7%, στρατιωτική βοήθεια 1.487,10 εκατ. δολ. το 45,3% και δάνεια 264,82 εκατ. δολ. το 8%. Ο καθηγητής Άγγελος Αγγελόπουλος έδωσε τα συγκριτικά μεγέθη της σε ευρωπαϊκή κλίμακα:²

«Το ποσό αυτό είναι το μεγαλύτερο που έλαβε άλλη χώρα συγκριτικά με τον πληθυσμό της. Είναι τέσσερις φορές περισσότερο από το προπολεμικό Εθνικό Εισόδημα της Ελλάδας και μεγαλύτερο από τα εξωτερικά δάνεια που πραγματικά εισέπραξε η Ελλάδα από το 1821 μέχρι το 1930 σε διάστημα 110 περίπου ετών. Η αξιοποίησή του θα μπορούσε να είχε λύσει το οικονομικό πρόβλημα της χώρας».

Δυστυχώς δεν το έλυσε διότι το πελατειακό πολιτικό σύστημα κατασπατάλησε τον πακτωλό προς όφελος των πελατών του. Τα σχετικά στοιχεία έχει δημοσιεύσει ο Επίτιμος Διοικητής της Εθνικής Τραπέζης και έμπιστος του Ανδρέα Γ. Παπανδρέου Γεώργιος Μίρκος.³ Σταχυολογούμε μερικά που δημοσιεύσαμε επανειλημμένα.

Από το Σχέδιο Μάρσαλ εισέπραξαν χαμηλότοκες πιστώσεις 1,6 δις δραχμών μεγάλες βιομηχανικές, εμπορικές, μεταλλευτικές, συνεταιριστικές κ.ά. μονάδες. Αλλά σύντομα οι δανειολήπτες δήλωσαν αδυναμία να τις εξυπηρετήσουν και έτσι έγιναν «παγωμένες πιστώσεις», δηλαδή ανεξόφλητες αλλά μη απαιτητές οφειλές. Τον Νοέμβριο 1955 ανέρχονταν σε 695,5 εκατομμύρια και αποτελούσαν το 15,3% του συνολικού χρήματος που κυκλοφορούσε στην Ελλάδα. Έτσι μόνον τότε το ΙΚΑ έχασε εισφορές 83,2 εκ., το ταμείο κλωστοϋφαντουργών 6,6 εκ. και το Δημόσιο 124,16 εκ. φόρους. Μετά 25 χρόνια προέκυψαν οι περιβόητες προβληματικές επιχειρήσεις, που το 1983 ήσαν 44 και το συνολικό χρέος τους ανερχόταν σε 201,88 δισεκατομμύρια δραχμές. Χρωστούσαν 5,6 δις εισφορές στα ασφαλιστικά ταμεία και 14,6 δις φόρους στο Δημόσιο. Την εξυγίανσή της ανέλαβε με στρατιές «ειδικών» ο Οργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων ο οποίος το έτος 2000 κληροδότησε στο Δημόσιο συνολική ζημιά 101,6 δις δρχ. ή 298 εκατομμύρια ευρώ.

Το πελατειακό πολιτικό σύστημα έκανε πάλι το θάμα του και απτόητο συνέχισε. Παρά την δραματική οικονομική κατάσταση συνεχίζει έως σήμερα τον ίδιο χαβά του και απλώς αλλάζει λέξεις όπως ο Α. Παπανδρέου. Αυτό συμβαίνει από το 1821. Ο ιστορικός της Επανάστασης Σπυρίδων Τρικούπης το περιέγραψε με λόγον γνώσεως:

«Πανάκειαν των δεινών της Πατρίδος υπελάμβανον οι πλείστοι των Ελλήνων τας Εθνικάς Συνελεύσεις των, οι δε ειδημονέστεροι τας εθώρουν ευσχήμους τρόπους μεταπτώσεως της εξουσίας. Φθόνος και εμφύλιον μίσος κατατρώγει τα σπλάγχνα μας, η ιδιοτέλεια οδηγεί τα έργα μας, αι σκευωρία και τα διαβούλια είναι η πολιτική μας».

Και διηγώντας τα να κλαις! Αλλά κροκοδείλια τα δάκρυα των πολιτικών.

N. I. Μέρτζος

² Άγγελος Αγγελόπουλος, *Οικονομικά Απόψεις*, σελ. 33, εκδ. Δίφρος, Αθήνα 1958.

³ Γεώργιος Μίρκος *Κράτος, Τράπεζα, Βιομηχανία*, εκδ. Λιβάνη, Αθήνα.